Jedna od bitnih značajki naše suvremene likovne umjetnosti jest postojanje izvjesnog broja jakih individualnosti čije se stvaranje ne da označiti jednostavnim pripadanjem nekom umjetničkom pokretu, tendenciji ili pak skupini istomišljenika sa zajedničkom idejom i ciljem. Cijela ta kratkotrajna, burna i često konfuzna drama naše moderne umjetnosti, usprkos posvemašnjem pomodarskom epigonstvu i uvijek prisutnoj jakoj želji da se pošto, poto bude en vogue, čini se ipak je determinirana upravo tim individualistima čiji su vlastiti dometi, samosvojna htijenja i umjetnički koncepti ujedno kameni međaši i krajnji dometi našeg suvremenog likovnog stvaralaštva.

Radeći predano, tiho i nenametljivo, izgrađujući svoj autohtoni izraz i dograđujući svoju viziju svijeta razvio se Vasko Lipovac u posljednje dvije decenije u jednu od najosebujnijih umjetničkih ličnosti naše suvremene umjetnosti. Lipovčev put u traženju vlastite formule svijeta bio je postupan i dosljedan bez naglih skokova i preobrata. Ideja koja se nametnula već na samom početku dograđivala se i pročišćavala logično i promišljeno da bi se u punoj autorovoj zrelosti očitovala potpuna i jednostavna kao čista likovnost, lirska u svojoj biti, ali oslobođena svake fabule i narativnosti.

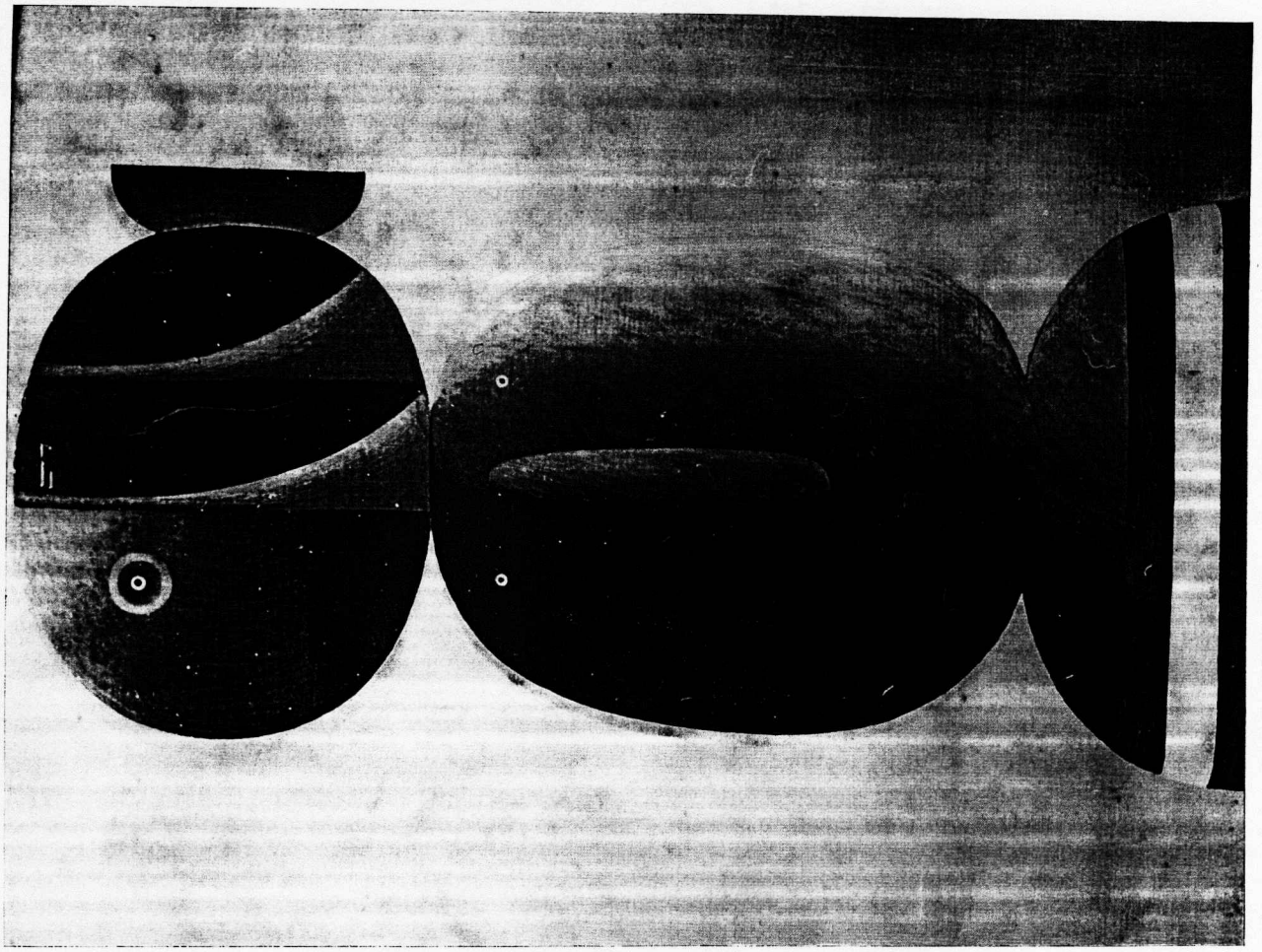
U središtu Lipovčevog stvaranja nalazi se potraga za metaforom ljudskog lika. Vrlo rano on je pronalazi u nekoj vrsti modernog ksoanona, čovjeka-lutke čiji se oblik vremenom reducira i simplificira do bezličnosti, bivajući na koncu geneze sveden na same osnovne elemente: valjak, stožac i kuglu. Na ovakvoj ikonografskoj podlozi on izgrađuje jedan cjelokupni sistem s nevelikim brojem općih znakova, ali zato bogat obiljem mogućnosti različitih kombinacija.

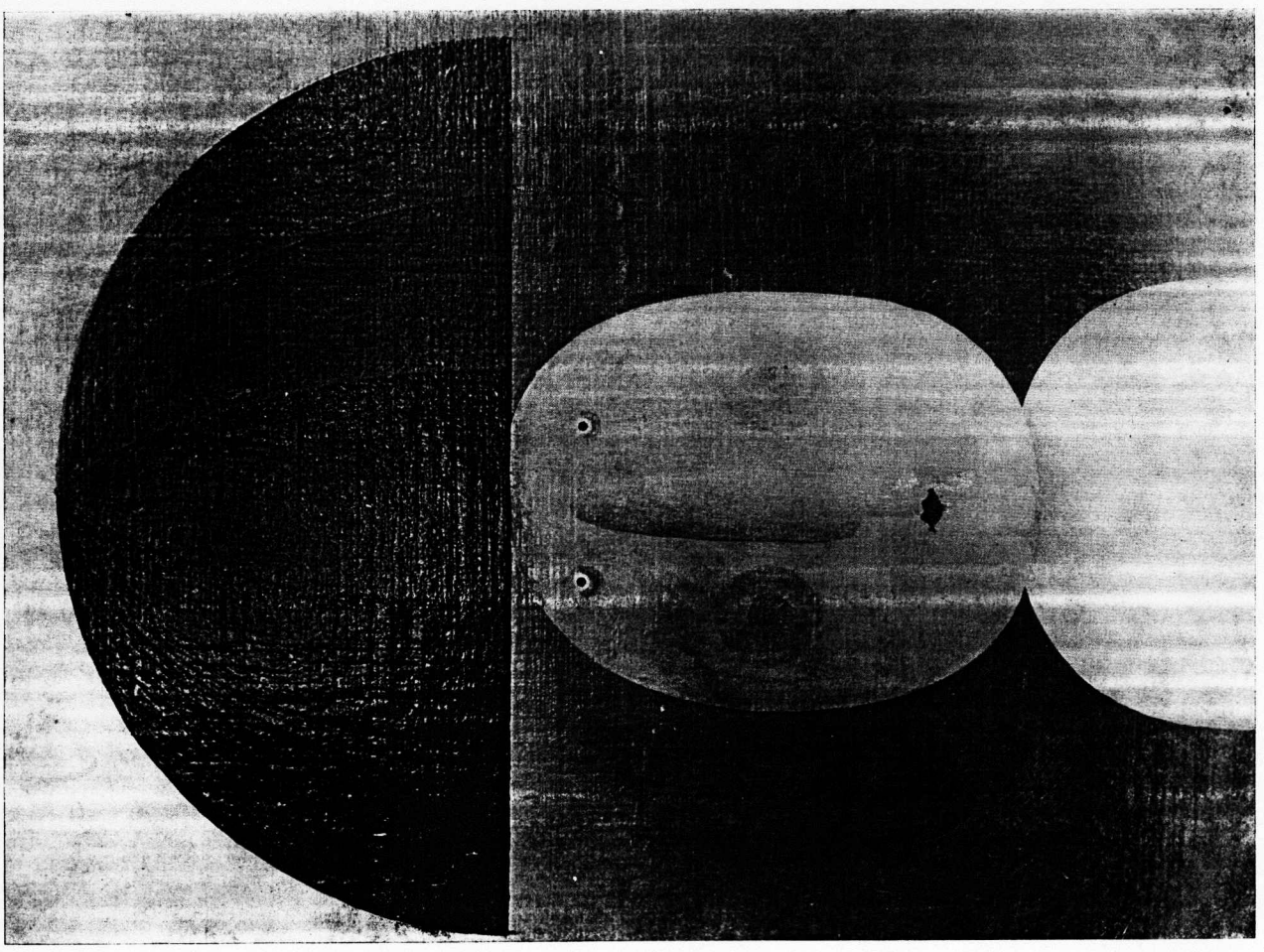
Ishodište ovom likovnom jeziku osebujnih semantema nije teško ustvrditi u preobilju bokeljske medijevalne baštine; brojnim ikonostasima i relikvijarima, srebrnoj pali i kamenom ciboriju sv. Tripuna, heraldičkim znacima, obiteljskim ikonama, votivnim slikama jedrenjaka, portretima pomoraca, cijelom tom panoptikumu bezbrojnih likova što su nijemi, ozbiljni i svečani okruživali Lipovčevo djetinjstvo. Upravo taj nostalgični svijet prošlosti, što lišen patetike, u tihoj sjeti, začaran počiva u onom čarobnom zaljevu između Vrmca i Lovćena bio je prva velika inspiracija Lipovčeve umjetnosti. Slikajući bezbrojne svoje tužne kapetane bez brodovlja, vitezove bez ratišta, poliptihe sačinjene od jedrenjaka, nevjeste u bjelini, mladence i djecu suvremenim je jezikom simbola i metafora ispričao sjetnu priču o svom zavičaju.

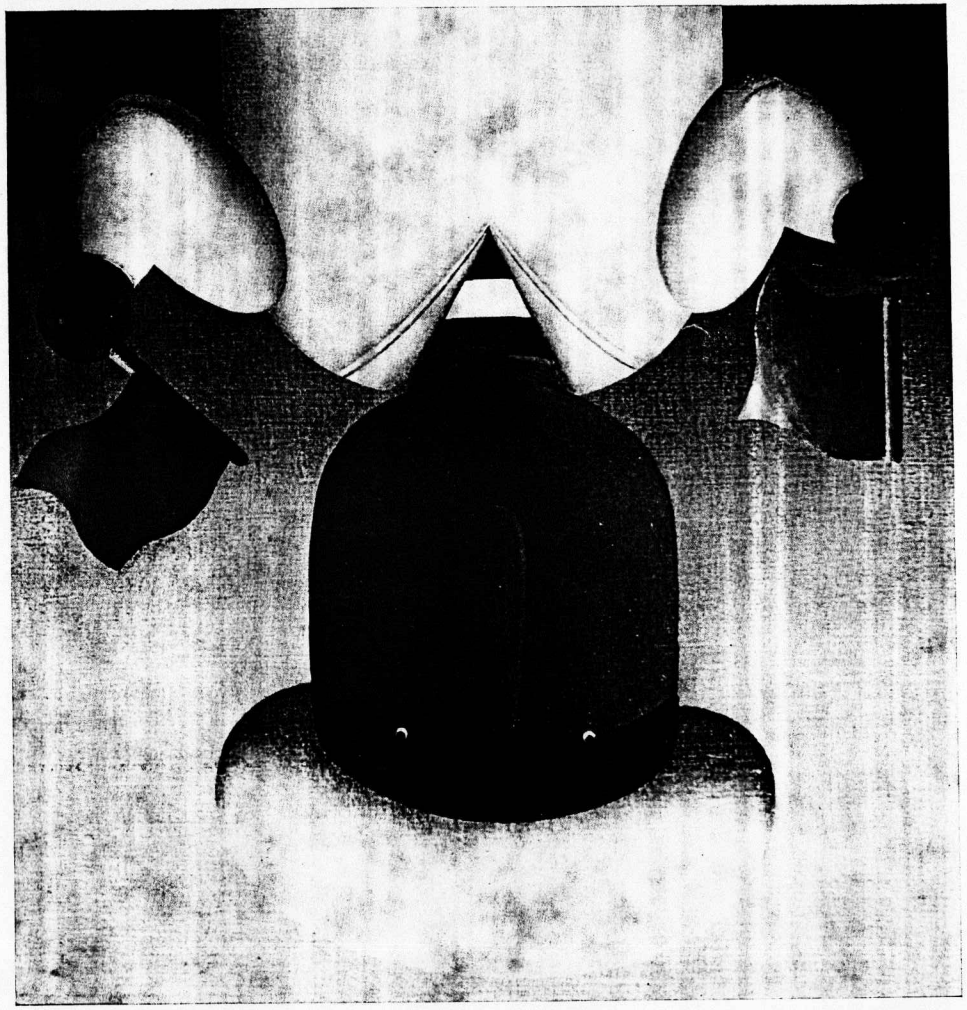
Međutim, geneza čovjeka-lutke, prisutne već u samom začetku Lipovčeva stvaranja teče dalje. Postepeno se ova lišava detalja koji joj još daju lokalno značenje i postaje vremenom čisti simbol čovjeka uopće. Kolorit se je također postupno sveo na jednostavne odnose žarkih boja potpuno čistog pigmenta i punog intenziteta. Premda na prvi pogled ovi likovi naprosto zrače svoju vedrinu, a bezbrojne varijacije želimo promatrati isključivo kao veselu igru što se ostvaruje u radosti kombiniranja, premda ne smijemo zanemariti ponekad i njihovu dekorativnu funkciju, ipak i pored sve svoje duhovitosti pa i često prisutne blage ironije, ne možemo a da ne ustvrdimo da je svakim novim Lipovčevim djelom na jedan čudesno lijep i duboko human način ispričana u punoj ozbiljnosti, zapravo, i čitava drama ljudskog življenja.

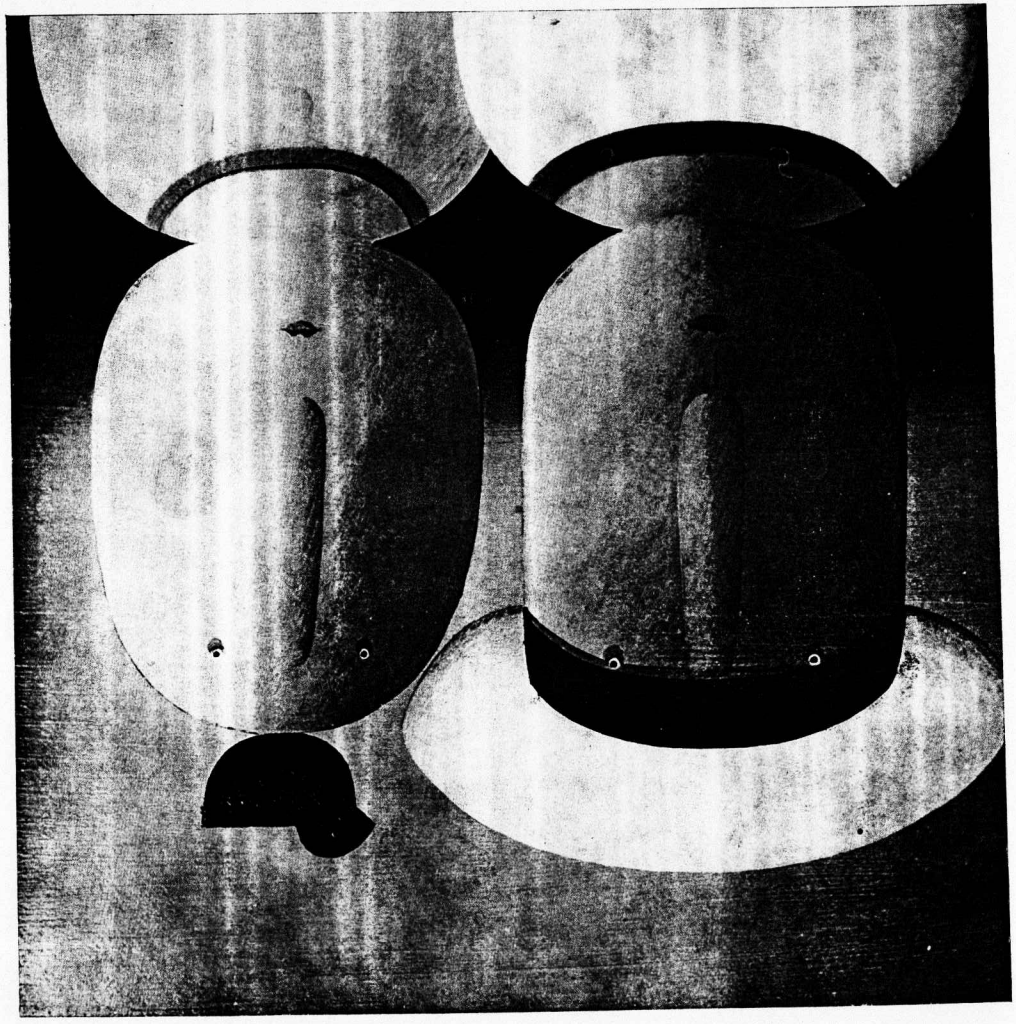
U koliko stoji tvrdnja da pravi umjetnik čitavog svog života slika u stvari samo jednu jedinu sliku, onda je tome Lipovčeva umjetnost najbolja potvrda. Okušavši se uspješno u brojnim tehnikama, radeći podjednako ulja, grafiku, reljefe skulpture i tapiserije, obrađujući drvo, metal, plastiku ili tkanje, slikao je on savjesno i dosljedno uvijek istu sliku, sliku vlastitog poimanja svijeta, prihvaćajući ga onakvog kakav jest, bez geste, povika ili protesta pretpostavljajući mu samo Igru kao modus svog opstojanja. Jer, kao što kaže Elie Faure »... igra se na prvi pogled čini najbeskorisnijom od svih naših čina, no ona je zapravo najkorisniji od njih, i to nam postaje jasno, čim uvidimo, da ona produbljuje našu ljubav prema životu i pomaže nam da zaboravimo na smrt.«

Antun TRAVIRKA

VASKO LIPOVAC rođen je u Kotoru 1931. godine. Završio je akademiju primijenjene umjetnosti u Zagrebu godine 1955. Od 1955. do 1959. na postdiplomskom je studiju u Majstorskoj radionici profesora Krste Hegedušića. Od 1964. živi i radi u Splitu, Boktulijin put 26.

VAŽNIJE GRUPNE IZLOŽBE

1955. Zagreb (Umjetnički paviljon): I Zagrebački trijenale primijenjene umjetnosti
1957. Erlangen (Kunstverein Erlangen e. V): Kroatische Kunst, Malerei und Skulptur der Gegenwart
Zagreb (Umjetnički paviljon): Grupa MART
1958. Ljubljana: Izložba Majstorske radionice K. Hegedušića
Sarajevo (Umjetnička galerija): Grupa MART
1959. Beograd (Umjetnički paviljon): Grupa MART
Rijeka (Moderna galerija): Salon 59
1960. Zagreb (Kabinet grafike JAZU): I Zagrebačka izložba jugoslavenske grafike
1965. Zagreb (Moderna galerija): I Zagrebački salon
1966. Zagreb (Moderna galerija): II Zagrebački salon
1968. Karakas (Instituto Nacional de Cultura y Bellas Artes, Ateneo de Caracas): Pintura Yugoslava del Taller Hegedušić
Zadar (Gradska loža i Moderna galerija): V Plavi salon
Cetinje (Umjetnička galerija — Plavi dvorac): Salon »13. novembar«
1969. Zagreb (Moderna galerija): Izložba nagrađenih
Zagreb (Umjetnički paviljon), Beograd
(Umjetnički paviljon): IV Zagrebački salon
Split (Umjetnički salon): I Splitski salon
1970. Zagreb (Moderna galerija): V Zagrebački salon
Firenca (Centro »Techne«): Suvremena hrvatska umjetnost
Ankona: Sedam splitskih slikara
Zadar (Gradska loža i Moderna galerija): VI Plavi salon
Čačak: Memorijal Nadežde Petrović
Herceg Novi (Galerija »Josip Bepo Benković«): III Zimski salon
Split (Umjetnički salon): II Splitski salon
Beograd (Muzej savremene umetnosti): Savremena crnogorska likovna umjetnost
1971. Zagreb (Moderna galerija): VI Zagrebački salon
Dubrovnik (Umjetnička galerija), Rijeka (Moderna galerija): »Galerija FORUM«
Split: III Splitski salon
Zagreb (Kabinet grafike JAZU): III Zagrebačka izložba jugoslavenskog crteža
1972. Zagreb (Kabinet grafike JAZU): VII Zagrebačka izložba jugoslavenske grafike
Rijeka (Moderna galerija): III međunarodna izložba originalnog crteža
Barcelona: XI Premi international dibuix Mirò
Bukurešt: Savremena jugoslavenska grafika
Zadar (Gradska loža - Moderna galerija): VII Plavi salon
Beograd (Muzej savremene umetnosti): Jugoslovenska grafika 1965-1972.
1973. New York: International playing group
Dubrovnik (Umjetnička galerija), Cetinje (Umjetnička galerija)
Zagreb (Umjetnički paviljon): Tri teme iz suvremene hrvatske likovne umjetnosti
Split (Umjetnički salon): V Splitski salon
1974. Zagreb (Umjetnički paviljon): IX Zagrebački salon
Zagreb (Kabinet grafike JAZU: VII Zagrebačka izložba jugoslavenske grafike
Zagreb (Umjetnički paviljon): Likovne teme danas
Zadar (Gradska loža — Moderna galerija): VIII Plavi salon
1975. Zagreb (Galerija KARAS): Prvi postav recentne hrvatske likovne umjetnosti
Murska Sobota (Paviljon arh. Franca Novaka): II jugoslavenski bijenale male plastike
Zagreb (Galerija KARAS): Novosti iz suvremene hrvatske likovne umjetnosti
Zagreb (Umjetnički paviljon): X Zagrebački salon
Zagreb (Kabinet grafike JAZU): V Zagrebačka izložba jugoslavenskog crteža
1976. Zagreb (Galerija KARAS): Drugi postav recentne hrvatske likovne umjetnosti
Zagreb (Kabinet grafike JAZU): IX Zagrebačka izložba jugoslavenske grafike Split, VIII Splitski salon

SAMOSTALNE IZLOŽBE

1959. Jork, City of York Art Gallery (s Ordanom Petlevskim)
1965. Split, Galerija umjetnina
1966. Dubrovnik, Umjetnička galerija
Kotor, Pomorski muzej
1968. Beograd, Galerija Kulturnog centra Beograda
Split, Galerija Matice Hrvatske
1969. Bari, Galleria La Bussola
San Marino, Palazzo del Turismo
1970. Dubrovnik, Umjetnička galerija
Zagreb, Galerija Forum
1971. Split, Umjetnički salon
1972. Titograd, Moderna galerija
Cetinje, Umjetnička galerija — Plavi dvor
Bari, Galleria Arte Spazio
Firenca, Galleria Davanzati
1973. Dubrovnik, Galerija Sebastian
1974. Split, Umjetnički salon
1975. Rim, Studio d'Arte Moderna
Kopar, Galerija Meduza
1976. Split, Izlozi robne kuće DALMA
Beograd, Salon Muzeja savremene umetnosti

NAGRADE

1968. Druga nagrada V Plavog salona, Zadar
Otkupna nagrada Salona »13. novembar«, Cetinje
1970. Nagrada Zimskog salona, Herceg Novi
Godišnja nagrada za umjetnost NIP SLOBODNA DALMACIJA, Split
1971. Nagrada za skulpturu VI Zagrebačkog salona, Zagreb
Nagrada za skulpturu III Splitskog salona
1972. Otkupna nagrada dnevnika VEČERNJI LIST, Zagreb, na VII Zagrebačkoj izložbi jugoslavenske grafike
1974. Otkupna nagrada Republičke zajednice kulture SR Srbije na VIII Zagrebačkoj izložbi jugoslavenske grafike
1975. Priznanje II Jugoslavenskog bijenala male plastike, Murska Sobota
1976. Otkupna nagrada G. P. »I. L. Lavčević«

